

**Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz literatury Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego
z Historii dla uczniów szkół podstawowych województwa śląskiego w roku szkolnym 2022/2023
Szkoła Podstawowa im. Gustawa Morcinka w Poczesnej - pierwszy stopień**

I. OBSZARY UMIEJĘTNOŚCI

Sytuowanie zjawisk, wydarzeń i procesów historycznych w czasie i przestrzeni; porządkowanie chronologiczne; dostrzeganie zmian w funkcjonowaniu społeczeństw i związków pomiędzy różnymi dziedzinami życia; dostrzeganie ciągłości rozwoju cywilizacyjnego i kulturowego. Charakteryzowanie zjawisk, wydarzeń i procesów historycznych; dostrzeganie i wyjaśnianie związków przyczynowo – skutkowych; wyjaśnianie znaczenia wydarzeń dla rozumienia współczesnego świata. Pozyskiwanie i porównywanie informacji pochodzących z różnych źródeł; Tworzenie narracji historycznej w oparciu o informacje pochodzące z różnych źródeł; formułowanie wniosków i ocen.

II. TREŚCI KSZTAŁCENIA

1. Cywilizacje starożytne:

- a) koczowniczy a osiadły tryb życia - skutki rewolucji neolitycznej;
- b) cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii, Egiptu i Izraela) oraz cywilizacje starożytnej Grecji i Rzymu - lokalizacja w czasie i przestrzeni oraz charakterystyka struktur społecznych i systemu wierzeń;
- c) porównanie systemu sprawowania władzy oraz organizacja społeczeństwa w Egipcie, Atenach peryklejskich i Rzymie;
- d) najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej świata starożytnego w różnych dziedzinach: filozofii, nauce, architekturze, sztuce, literaturze;
- e) narodziny oraz rozprzestrzenianie się chrześcijaństwa.

2. Świat islamski i Bizancjum:

- a) zasięg podbojów arabskich i ich wpływ na Europę;
- b) zasięg i osiągnięcia cesarstwa bizantyjskiego.

3. Władza, społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy:

- a) państwo Franków;
- b) rozłam w Kościele w XI wieku oraz relacje pomiędzy władzą cesarską a papieską;
- c) system lenny i podziały społeczne w średniowieczu;
- d) życie średniowiecznego miasta i wsi;
- e) kultura rycerska;
- f) styl romański i styl gotycki;
- g) rola Kościoła w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego.

4. Polska w okresie wczesnopiastowskim:

- a) państwo pierwszych Piastów;
- b) odbudowa i rozwój państwa Piastów za rządów Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego;
- c) dokonania Bolesława Krzywoustego.

5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego:

- a) przyczyny oraz skutki rozbicia dzielnicowego;
- b) sytuacja międzynarodowa ziem polskich w okresie rozbicia dzielnicowego;
- c) proces zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku.

6. Polska w XIV – XV wieku:

- a) rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV i XV wieku;
- b) dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej oraz w polityce zagranicznej;
- c) unia Polski z Litwą;
- d) związki Polski z Węgry w XIV i XV wieku;
- e) relacje polsko-krzyżackie w XIII – XV wieku; f) rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego.

7. Wielkie odkrycia geograficzne:

- a) przyczyny i skutki odkryć geograficznych;
- b) najważniejsze dokonania odkrywców na przełomie XV i XVI w.

III. LITERATURA

1. Podręczniki do historii dla klasy V i VI szkoły podstawowej „Wczoraj i Dziś”.
2. Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności. Nowa Era.